



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218CZ.
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_Pap11
Vypracoval(a), Dne	Mgr.Petr Papica, 27.11. 2012
Ověřeno (datum)	17.12.2012
Předmět	Český jazyk
Třída	2.A
Téma hodiny	Expresionismus
Druh materiálu	Pracovní list
Anotace	Práce s textem. Porozumění čtení – písemné odpovědi na otázky. Následující ústní kontrola v rámci třídy.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly:

Přečti básně, které jsou na těchto pracovních listech.

Pokus se vyslovit společné znaky těchto básní.

Vyber si jednoho z básníků tohoto směru a pokus se o něm zjistit co nejvíce informací.

Nauč se jednu z těchto básní recitovat.

Uspořádejte soutěž v recitaci těchto básní v rámci třídy.

Interpretuj tuto báseň před spolužáky ve třídě.

Else Lasker-Schuler (1869-1945)

Podle Benna největší německá básnířka všech dob.

Sbírky: Styx

Meine Wunder

Der siebente Tag

Hebraische Balladen

Gesammelte Gedichte

Konec světa

Pláč světlem vlá a není skryš,
Jako by Pánbůh umřel snad,
Stín olověný padá níž a níž,
Tíží jak hrobní chlad.

Pojď skrýt se blíž, temno už zve,
Život je vložen do srdcí
Jak do rakve.

Hluboko líbejme se-
Touha už na svět buší,
Na svět jenž smrt nám nese.

Ze světa útěk

Chci do bezmezi
Zpátky k sobě,
Už kvete
Ocún mé duše,
Možná že zpátky je už pozdě.
Ó, zemřu mezi vámi!
Vámi se zalknu.
Nitkami opřít se,
Jež končí v chaosu!
Matouc,
Vás mýlic,
Utéci
K sobě.

Když pohlédneme na sebe,
Kvetou nám oči.

A jak žasneme
Před svými divy - že?
A vše tak shlédne.

Jsme hvězdami obroubeni
A ze světa prcháme.

Jsme, myslím, andělé.

Když Tristana jsem poznala

Ó ty můj anděli,
Už se jen vznášíme
V líbezných oblacích.

Nevím, zda žiju

.....

.....

.....

.....

.....

Odevšad ze mne raší květiny

Pohanu Giselheerovi

Pláču -
Mé sny padají na svět.
Do mé tmy
Ani pastýř se neodvažuje.
Mé oči neukazují cestu
Jak hvězdy.
Stále jen žebrám před tvou duší;
Víš o tom?
Kéž bych byla slepá -
Myslila bych, že ležím v tvém těle.
Ze všech květín bych namíchala
Tvou krev.
Jsem přebohatá,

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nikdo mě nemůže otrhat;
Nebo odnést mé dary
Domů.
Něžňounce chci tě učit sebe;
Už víš, jak mě oslovit.
Hle, moje barvy
Černá a hvězdová
A nemám ráda chladný den,
Má skleněné oko.
Všechno je mrtvé,
Jenom ne ty a já.

GEORG HEYM (1887 – 1912)

Hlad

Vjel do psa a páčí mu dávivě
červenou tlamu. Modrý jazyk vlá
mu z ní. Prach proniká mu do hrdla.
Srkavě z písku zvadlou trávu rve.

Jak velká vrata civí jeho chřtán,
jímž zvolna prosakují plameny
mu v břich. A jícen spálený
jak by byl potom ledem valchován.

Vrávorá dýmem. Skvrna slunce v tmách
je rudá pec. V ní zkouší tancovat
zelený pŕlměsíc. Pak hlad ho splách.
A z černočerné díry zeje chlad.
Pes padá tam a ještě cítí: strach
železnou pěstí po krku mu hmát.

Proč, bílé můry, za mnou přilétáte?

Proč, bílé můry, za mnou přilétáte?
Vy mrtvé duše, proč mi tolikrát
na ruku usedáte? Zbývá
po vás jen špetka popela.

Vy můry spící v urnách, tam kde bydlí sny,
do věčných stínů schýleny, tam v zešeřelé síni,
jak v hrobkách hejna netopýrů,
co v noci burácivě sviští.

Ve spánku často slýchám štěkot upírů
z truchlivých pláství luny jako výsměch

Ofélie (úryvek)

Ve vlasech hnízdo krys a práchniviny.
A ruce, ploutve plné prstenů,
jí nese proud. Tak pluje mezi stíny
pralesa, který bují níže k dnu.

Slunce, jež ve tmě bloudí do dálav,
do mozku ještě spouští jí svůj hák.
Proč zemřela? Proč opuštěna tak
je hnána spleť kapradin a trav.

V rákosí uvíz vítr. Jako by
měl ruku, plaší netopýry v tmách.
s křídlo, navhlýma od vody,
Jak stopy kouře stojí na vlnách,

jak noční mrak. Pak přes řadra se hnál
jí dlouhý bílý úhoř. Světluška
jí svítí na čele. A vrba štká
své listoví na její němý žal.

Jak zrezavělých varhan mrazné píšťaly
s chroptěním naposledy vydechlo.
Ó běda, kdo zřel umírat! Navždycky
Si v sobě nese děs jak bílou květinu.

Posmrtné krajiny kdo otevře nám?
Kdo otevře nám bránu hrůzné runy?
co vidí umírající, že tak strašně
osleplé bělmo oči vyvrací.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a vidím v hloubi jeskyň
matnou zář stínů bez domova.

Co je život? Krátká pochodeň,
kol níž se šklebí larvy z černé tmy
a některé už jdou a sunou
hubené ruce do plamene.

Co je to život? Nic než loďka v stržích
zapomenutých moří. Hrůza ztuhlých nebes.
Nebo když v noci v holých polích
ztracené světlo luny mihotá se.

Ó běda tomu, kdo zřel umírat,
když uviděna v chladném podzimu
smrt u zvlhlého lože nemocného
pronesla rozsudek – a hrdlo

JAKOB VON HODDIS (1887 – 1942?)

Od roku 1912 propadal duševní chorobě, od roku 1914 střídavě v soukromém a ústavním ošetření.

Bláznovize

Lampo, nebuč.
Ze zdi vyrazila tenká ženská paže.
Byla modře žilkovaná, bledá.
Prsty drahocennými prsteny popackané.
Když jsem tu ruku políbil, lekl jsem se:
Byla živá, teplá - baže.
Obličej byl mi rozškrábán až běda.
Kuchyňským nožem pak jsem rozřezal pár žil.
Veliká kočka s půvabem lízala zakrvácenou zem.
Muž se zježenými vlasy zatím se pinožil
vzhůru po smetáku, jenž u zdi byl postaven.

Nokturno

Červánky roztrhaly modré nebe.
Krev padla na moře. Žhnou horečky.
Lucerny ubodaly mladou noc.
V ulicích, v bílých pokojích je jas.

Lidé se kroutí světlem ranění.
Tuláci řvou. A malé děti štkají,
bojí se ve snu lesů. Číhavě
se blázen zvedá v posteli: Mám prehnout?

„ Proč vylezli jsme z klína matky ven,
když každý přece chce být jinačí

Chodíme mlčky

Chodíme mlčky v dálkách na pobřeží
Pryč myšlenka – a pryč náš teskný hlas:
Dík z mlžných končin proniká sem stěží!
Kdo slyší jej, kdo slyší zpěvy zkáz?

Jsem ještě ten, kdo Boží voje zvlád?

Přijď smrti! Slunce míří ku porodu
A klné místům, kde bych našel chlad.
V led moře mění svoji vodu.
Čekají lesy na konečný pád.

Vylézá růžová tvář

Vylézá růžová tvář
ve zdi.
Vychází troufalá zář
ze zdi.
Lebka mi praská,
když dívám se na zeď.
Laská mě láska,
když dívám se na zeď.

Ó, jak ta zeď do mých neživých hodin civí!
Ó zdi, jež mou duši opředáš divy
a nudou a zelenavým vápnem ne ní,



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a zavrtává se ti do očí,
do tvého snu se dere, jaká nestoudnost,
a údy se ti tlačí ke kostem,
jako by místa neměl dost.

A lidé zemřít ne a ne.
Kdo sám jak měsíc musí putovat?
I měsíc znamená však: vše je zmařené.
Za jeho lásku smrt je jistý plat. –

Pode mnou v hloubi zmírá chorá noc.
A hrůzyplně záhy vzejde jitro.
Zabije rychle čern.
Oč je však divější
než bratr Včerejšek, jejž zhltna noc?“

Z prokleté hory zatroubení –
Kdy zem a moře ponoří se v Boha?

příteli. Špinavý katafalku mých přání.

Zrovna se zjevil mi měsíc – on! –
na zdi.
Svou ruku mi předvádí pan Cohn
na zdi.
Perfektně jektá to
ve stínu u zdi.

Setsakra – u zdi?!
Nebo spíš – ke zdi?
Copak že tolik lidí zříš,
postavených ke zdi?

AUGUST STRAMM (1876 – 1915)

Poštovní úředník, amatérský malíř, literární pokusy marně nabízel časopisům i nakladatelstvím.

Jeho poezie usiluje o maximum výrazu na minimální ploše, vytvořil školu (Sturm – Kreis!)

Padl na ruské frontě.

Sbírky: Du

Rudimentar

Krafte

Nevěstinec

Světla kurví z oken
Nákaza
Rozpíná u dveří
A nabízí úpění
Duše žen stydí breskné smíchy!
Klín matek zívá dětí smrt!
Nezrozenost
Přidušeně
Straší
Prostorami!
Plaše
Do kouta
Prohoršeno
Zalézá
Pohlaví!

Prasmrt

Prostor
Čas
Prostor
Mnouti
Hnouti
Mířit
Prostor
Čas
Prostor
Šířit
Pojit
Množit
Prostor
Čas
Prostor
Vrátit
Bránit



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Přítit
Prostor
Čas
Prostor
Kroutit
Vrhat
Škrtit
Prostor
Čas
Prostor
Klesat
Padat
Hroutit
Prostor
Čas
Prostor
Vříit
Prostor
Čas
Prostor
Řítit
Prostor
Čas
Prostor
Loudit
Prostor
Čas
Prostor
Bloudit
Nic

KLABUND (1890 – 1926)

Od 16 trávil většinu času v sanatoriích (tuberkulóza). Psal básně, prózy, dramata, pro německou poezii jsou důležité Dějiny světové literatury a přebásnění čínské poezie. Klabund je složenina (Skřítek a vagabund)

Sbírky: Morgenrot! Klabund! Die Tage dammern!, Die Himmelsleiter, Die gefiederte Welt, Dreiklang.

Nebyla špatná věc být člověkem

Ne, žádná smrt. Jen pod zemí si žiješ.
Trošičku vlhko. Pěkně svorně s krtky.
Když granát zaječí, tak vzlétneš k nebesům.
Jen jednou chtěl bys zase slunko uvidět!

Čenichem odhazuješ písek, zelenou
horoucnost luk. Sny poprav. Křemínek
ti skřípe mezi zuby. Slepý pohled
dopadá na srdeční klenbu sluje.

Nebyla špatná věc být člověkem.
S ženami v modrém jít. A rybařit.
Počítat s kukačkou. Pít víno.
Mít děti a mít víru v Boha.

Nadejdou dny,
bez slunce, bez chechtotu.
Bez ladu lada.
Nikdo nebude žito žít.

Řekami proudí mrtvolý.
Vlaky plné šílených pasažérů.
Kdo má srdce, pláče
skrčen nad močůvkou.

Pleš a lež
se střídají jak zvěř.
Vítězství vyschlo,
koberce prošlapány.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

To vše je pryč jak nářek matky nad hrobem.
Odejít chtěl bys, ale nemáš nohu.
A chtěl bys myslit. Ale mozek
se houpá na haluzi buku ve větru.

Encián

Štkej, modrý enciáne!
Skály duní.
Voda chutná železem,
nebe je přilbou mé hlavě.

Do mechu tu pláče
poslední snih.
Kolena se tu chvějí
poklekajíce.

Vítr zpívá
drsným večerem
a dítě
za domky.

Kdybych věděl proč -
věděl bych málo.
Kdybych věděl odkud -
věděl bych moc.

Kotva na paži námořníkově
se zasekla do masa.
Z oken umlká
tvůj zpěv.

Jachta tam plachtí
prchlivá.
Bílá hrud'
vdechuje solné moře.

Oceány! Nikdo však nespátřil
pramínek v alpském houští.
Jen umírající svišť
si v něm ovlažil čenich.

Jedna jedle
ještě stojí – snad.
Nad propastí visí
růžky kamzičí.

Starý kopec,
stará žena.
Noclehárna
se drolí.

Led a skály
spí.
Bdí jen
vítr.

Z údolí plápolavě
stoupá hloubka.
Trs květin hoří
už na srázu.

Už vane volající zvon,
pach kozličí.
Vzhůru se usmívá
děvčátko.

GOTTFRIED BENN (1886 – 1956)

Studoval teologii a filozofii. Lékař, který se specializoval na nemoci kožní a pohlavní, v obou světových válkách byl jako vojenský lékař.

Sbírky: Morgue (1912), Sohne (1913), Fleisch (1917),

Malá astra

Složili na stůl utopence: rozvážeče piva.
Kdosi mu strčil mezi zuby
astru, celou lila.
Když jsem od hrudníku
dlouhým skalpelem
pod kůži řezal jazyk a patro,

Rekviem

Na každém stole dva. Muži a ženy
přes sebe. Nazí, přesto beze béd.
Lebka a hrudní koš jsou otevřeny.
Těla teď rodí. Rodí naposled.

Tři misky vždy: od mozku po varlata.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

asi jsem o ni zavadil;
sklouzla do mozku, jenž vedle hnil
Při zažívání
jsem mu ji přibalil do hrudní dutiny
mezi dřevitou vlnu.
Napij se v té váze dosyta!
Spi sladce,
malá astro!

Krásné mládí

Ústa dívky, jež dlouho ležela v rákosí,
vypadala tak nahryzle.
Při otevření hrudníku byl jícen tak děravý.
Konečně jsme v loubí pod bránicí
nalezli hnízdo malých krys.
Jedna sestřička byla mrtvá.
Ostatní žily z jater a ledvin,
pily studenou krev a strávily
tu krásné mládí.
A pěkně a rychle k nim přišla i smrt:
hodili jsme je všechny do vody.
Ach, jak kvičely ty čumáčky!

Koloběh

Na osamělé stoličce děvky,
jež zemřela neidentifikována,
byla zlatá plomba.
Ostatní jak po tiché dohodě
vypadly.
Omývač mrtvol
tu plombu vytloukl a protancoval.
Neboť, pravil,
jen prach ať v prach se obrátí.

Negrova nevěsta

Pak na poduškách temné krve leží
plavá šij bílé ženy.
Slunce jí rádí ve vlasech,
líže jí světlá stehna
a klečí kolem jejích hnědších ňader,
neznetvořených dosud neěstí a porodem.
Vedle ní negr: oči a čelo
na padrt' koňským kopytem. Zavrtává
dva prsty své špinavé levé nohy
do nitra jejího bílého ouška.
Ona však spí jak nevěsta:
na kraji šťastné první lásky
jak před bůhvíkolikátým nanebevzetím
mladé a teplé krve.

Až jsme ji
vnořili skalpel do bílého hrdla
a hodili jí přes kyčle
purpurovou roušku mrtvé krve.

JOHANES R. BECHER (1891 – 1951)

Jeden z neplodnějších autorů této doby. Mimo jiné autor první německé básně oslavující Říjnovou revoluci.

Ďábelský chlív i krásný Boží chrám
z dna kbelíku jak z krvavého bláta
se šklebí Pádům, hříchům, golgotám.

Do rakví zbytek. Novotvary visí:
dětská hrud', mužské nohy, ženské zadky.
Ze dvou, co spolu smilnivali kdysi,
tu leží cosi jako z jedné matky.

Muž a žena procházejí rakovinovým barákem

Muž:
Zde tahle řada samý rozpad klínů
a tahle řada rozpad hrudí, ňader.
Pach, sestry střídají se po hodině.

Pojď, zvedni klidně tuhle přikrývku.
Hle, tahle hrouda sádla, shnilých štáv,
to bylo kdysi uctíváno mužem,
domov a opojení!

Vidíš tu jizvu tady na prsou?
Cítíš ten růženec rozměklých kostí?
Sáhni si. Měkké maso, nebolí.

Tahleta krvácí jak ze sta těl.
Ne, nikdo nemá tolik krve.
Zde téhle vyřízli
nejprve dítě z prožraného klína.

Nechají je tu spát – A novým řeknou:
Vyspíte se tu z chorob – V neděli
je pro návštěvy trochu probudí.

Potravy zkonzumují málo. Záda
jsou proleželá. Vidiš mouchy? Někdy
je sestra vydrhne. Jak lavici.

Hlína se dme už kolem postelí.
Maso se stává krajinou. Žár mizí.
Šťávy už zvolna tečou. Země volá.

Jaro 1915

Sluneční zvíře u cest hledá hrob.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zápalné šňůry: šelest silnic.
A město tlí jak těla mrtvých ropuch.
Na střechách plných plísňě něžný sníh.

Kolony kose táhnou do pekel.
Pod šikmým sloupem anděl sklesle spí.
Do čela sklouzla lepenková helma.
Měsíc si výská mávaje svou pilou.

Nebudou rozhýřená léta v loubích,
jež kotví před lukami jako čluny.
Nevěří žádná dvojice té mořské hloubi,
jež dme se kalným čankrem, baldachýnů.

Modř dnů se smršťuje už před polednem.
Ó -: nad krajinou nivy lazaretů!
Nad berlou pahýl – krásný pohled!
Vzduch zbrocen od sekry a bajonetů.

Moždíře hřmotí, až se okna řítí.
Modř nakřáplá, azur se naklání.
Nebesa bouřemi vám nepuknou!
Národy nahé skučí na pláni.

Člověče povstaň! /úryvek/

Proklaté století! Chaotické! Nezpěvné! Zavěšen jsi, člověče, Nejhubenější z návnad, mezi trýzeň šílenství blesk!
Oslepen. Otrok. Zbrázděný. Zběsilý. Malomocenství a kyselina.
S okem zaníceným. Se vzteklinou ve špičáku. Se sípavými hroty horeček.

Ale

nad křížem v zátylku vzdouvá se nekonečný prostor vesmíru.
Ven ze zákopů továren asylů kloak, z té ďábelské špeluňky!
Slunečné chóry hymnicky volají na slepce z jeskyň.

A

nad krvavou mělčinou bitevních vod
srší věčně neměnná magická hvězda Boží.
Vojáku!

Kate a lupiči! Nejstrašlivější z rukojmí Božích!

Kdy konečně

- ptám se skličené a zároveň pln zuřivé netrpělivosti –
kdy konečně budeš mi bratrem??

Když

beze zbytku vražedný nůž od tebe v tobě odpadá.

A před zákopy a nepřáteli beze zbraně se obracíš:

Dezertér! Hrdina! S díkem! S požehnáním!

Hněvivě na tisíc kusů tříštíš zločinnou pušku.

Bezohledně se vyhýbáš své zatracené povinnosti

a s výsměchem otevřeně odpíráš všem vykořisťovatelům, tyranům a pánům svou lacinou ničemnou službu.

Když

tvůj bořitelský krok už nelitostně nerozdupává pokojné úvaly země zalidněné Božími tvory.

A vztekle sám sebe drtíš před svými slavnými obětmi na kříži.

...pak pak budeš mi bratrem...

Budeš mi bratrem

Až budeš kajicně klečet před posledním a nejhorším ze zastřelených drancovníků.

Zoufalý a ponížený

zaboříš pancéřové pěstě svou pancéřovou hrudí

do nitra svého sotva probuzeného srdce –

A zdeptán a burácející sliby to ze sebe vychrlíš:

„Hleď i tenhleten byl mi bratrem!!

Ó jaká, ó moje vina!!!“



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pak pak budeš mi bratrem.

LOTHAR SCHREYER

Moře /z jevištní básně/

Zpěv

Moře

Vichr

Světlo

Vichrdítě

Vichr

Moře

Světlo

Moředitě

Moře

Světlo

Vichr

Světlodítě

Světlo

Dívčina promluva

Ostrov

Bydlí

Zvěří

Květí

Kamení

Sluní

luní

hvězdni

Žení

Muži

Děti

Daleko ze mne

Chlapcova odpověď

Ty ostrov mně

Kolem nás

Luní

Slunce Hvězdy

Děti

Muž Žena

Bydlí

Kámen Zvíře Květ

Nás

Kolem

Země

EDLEF KOPPEN (1893 – 1939)

V noci

Mezi komíny rozstříleného domu

sedí měsíc a civí na hořící vesnici

a brečí.

Jak závoje lezou jeho slzy přes střechy.

Někdy štekne puška

a kulka se zažere do dřeva nebo do střepiny.

Někdy zahuláká dělo

a zpívající hadry pak se kolem třepotají

ALFRED LICHTENSTEIN (1889 – 1914)

Soumrak

S rybníkem tlustý hoch si tiše hrá.

Vitr se o strom zachytil a blinká.

Nebesa s bledým zjevem flamendra

se tváří jako by jim došla šminka

Dva křiví chromci lezou přes pole,

Klábosí nahrbeni nad berlami.

Blond básník už se asi zbláznil, hle.

Klopýtlo hříbě o koleno dámy.

Na okno tučný muž je přilíplý.

Mladík chce spočinout u měkké ženy.

Klaun obouvá se, šedivý a mdlý.

Kočárek řve a nadávají fený.

ERNST WILHELM LOTZ (1890 – 1914)

Stráž v noci. Nach. A dech v nás zápasí.

Vitr chce víc. Pln cizoty. Štká stesk.

Hledáme bludně. Maso, svět. A smích.

Jsme obklopeni sebou.

Uvázl průlom. Pouta. Těžká krev.

Zapadlá hrud', jež sténá, touží výš.

Třpyt chceme, dálku, jasné výšiny

v přímořském vánku. Líbat do masa.

Prahne po lovu tam v žáru hor,

po lovu tygrů, opic, žen

a po spánku.

Po sladkých nocích, jež nám dají spát.

Po cizích ostrovech jsme posedlí.

jak je nám těsno! Celí bez sebe!

A stále stavíme svůj horký sen.

PAUL BOLDT (1886 – 1918)

Podzimní pocit

Míč slunce, velký, rudý, zvečera

do bažin sklouzl, tam, kde mlha líže

černý hnis řeky. Vřed už vyvěrá

a kalné vody tekou níž a níže.

Do listů dubů mrchožraví ptáci

klesají, krovky mají nachové,

v korunách stromů jejich spár se ztrácí

a supí hvízdání tam ticho rve.

Ach, ze všech oblaků se drolí tma!

Křik chorých jezer stoupá k nebi

a ptáci skáčou, tlukou křídla.

Jak výstřel z černých sosen, jako klení

je všechna barva! Člověk v očích má

zimniční třpyt, už smrti obestřený.



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

jak netopýři,
někde se ulicemi řítí křik.
Na krucifixu jasně bliká lebka.

OSKAR KANEHL (1888 – 1929)

Západ slunce

Poslední bílá loďstva mračen prchají.
Den dobojoval
nad mořem.
Rozprostírá se jako kaluž krve,
v níž země pluje jako mrtvoly.
Z oblohy padá kapka hnisu: měsíc.
A nebdí žádný Bůh.
Ve slujích vypichnutých hvězdných očí
krčí se temná smrt.
A nikde světlo.
Zvířata řvou jak o Posledním soudu.
A lidé na břehu
se lámou.

PAUL KLEE

Sen

Vidím svůj dům: prázdný,
víno vypito
řeka skopána,
mé nahé odňato
epitaf vymazán.
Bílá na bílé.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

GEORG TRAKL (1887 – 1914)

Kout u lesa

Hnědé kaštany. Staří lidé klidně, bez slov hněvu
do tišších končin jdou, vítr už listí odvál.
S mrtvým bratrancem kos na hřbitově si zažertoval.
S Andělkou plavý učitel jde na randevú.

Z oken chrámu se čistý obraz smrti dívá,
krvavým pozadím tam ale chmura vníká.
Dnes zavřeno je. Klíč je v ruce kostelníka.
V zahradě se strašidly mluví sestra přívětivá.

Ve starých sklepích víno do čirosti zraje.
Jablka voní. Nablízku se radost leskne.
Dětem se večer po pohádkách pozasteskne,
jemnému šílenství se odkrývají ryzí kraje.

Modř plná rezed, v jizbě plamínek už třese.
Skromní už ustlali si. S tichou melodií
po lemu lesa osamělý osud miji.
Noc, anděl míru, na zápraží zjevuje se.

Samotářův podzim

Pochmurný podzim plný plodů vzhází,
vyrudlý třpyt z dnů překrásného léta,
čistotná modř jej věrně doprovází,
houf ptáků legendami zní, když vzlétá.
Vino je v sudech, mírně, bez extází
otázkám odpovídá tichá věta.

Kříž zdobí někdy pusté horké témě,
stádo se ztrácí v purpurovém háji.
Mrak nad rybníkem pluje temně.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a tváře rolníka se klidně zdají.
Doškové střechy, černočerné země
se modrá noční křídla dotýkají.

V znavených brvách hvězdy tiše plují,
chlad do pokojů uskrovnění vnáší,
milencům z modrých očí vystupují
andělé, pro které je hoře snazší.
Šum rákosí, a hrůza hrobních tújí,
když z holých vrb se černá rosa snáší.

Zjevení a zánik

Když jsem procházel šedivými zahradami a černá postava zla ode mne ustoupila, obklopilo mě hyacintové ticho noci, a plul jsem na zahnutém člunu přes odpočívající rybník, a sladký mír se dotýkal mého zkamenělého čela. Někdy jsem ležel pod starými vrbami a modré nebe stálo vysoko nade mnou a bylo plné hvězd, a když jsem při tomto pohledu zmíral, nejlouběji ve mne zemřely bolest a strach, a zářivě v temnu se zvedl modrý chlapecký stín, lahodný zpěv, nad zelenající se vrcholky stromů, nad křišťálová skaliska zvedla se na měsíčních křídlech bělostná sestřina tvář.

Použitá literatura:

TRAKL, Georg. *Básně*. Náchod: Pavel Maur, 1995.

KUNDERA, Ludvík. *Tady je víchra, vichřice*: Odeon 1978.